

9. Juni 2026

UPA2026/138

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at etablere en forsoningsfond med henblik på at fremme forsoning i landet.

(Medlem af Inatsisartut Nivi Rosing, Inuit Ataqatigiit)

Først vil vi fra Siumut takke medlem af Inatsisartut Nivi Rosing, Inuit Ataqatigiit, for det vigtige forslag.

Forslaget omhandler et grundlæggende vigtigt emne for samfundet; nemlig det fælles sammenhold i Grønland mellem mennesker, landsdele og generationer.

Siumut har altid haft som mål, at alle borgere i Grønland skal føle sig set, hørt og værdsat, uanset om de bor i en by eller en bygd, på vestkysten, i Nordgrønland eller i den østlige del af landet.

Samtidig erkender vi også, at forskelle i muligheder, udvikling og indflydelse fortsat opleves i forskellige dele af landet. Disse forskelle, som vi kender til, må vi betragte som alvorlige.

Tak til forslagsstilleren for at rejse et spørgsmål med et yderst vigtigt formål for os som folk. Selvom du nu har fremsat et forslag, der alene lægger op til udarbejdelsen af en redegørelse, er vi alligevel meget taknemmelige for, at det ser ud til at forpligte samfundet og ikke mindst Naalakkersuisut til at fortsætte arbejdet med forsoning uden at lade det gå i stå.

Politisk lagde vores formand i Siumut i 2013 for første gang i landets historie grundlaget for et politisk arbejde med forsoning. Dermed blev der skabt et fundament for at arbejde med de emner, som vi som samfund må forholde os til, finde fællesskab om og hele sammen for at komme videre fra kolonitidens negative følger og konsekvenser. Heldigvis kan man i dag i samfundet i stigende grad se, at behovet for heling som folk, for at komme videre, forsones og vende kræfterne mod noget positivt bliver mere synligt, hvilket i sig selv viser, hvor stor betydning forsoningsarbejdet har.

Vi er et folk, som gennem de sidste op mod 300 år har været stærkt påvirket af danskerne. Gennem historien er mennesker blevet tvangsflyttet som følge af danske politiske beslutninger, vi er blevet tvangssteriliseret, der er blevet anbragt spiraler uden vores viden, børn er blevet taget fra deres forældre og bortført, værdifulde naturressourcer er blevet udnyttet uden vores udbytte og uden vores samtykke, børn med danske fædre har manglet juridisk beskyttelse, fordi deres fædre ikke havde juridisk ansvar for dem, befolkningen i Thule blev tvunget til at forlade deres bosted med blot tre dages varsel, da amerikanerne skulle anlægge en flybase, under trussel om at deres huse ellers ville blive jævnet med jorden af bulldozere.

Grønlændere har fået lavere løn end danskere, og oveni er grønlandere i deres eget land blevet betragtet som mindre værd end danskere. For blot at nævne nogle få eksempler har vi som folk levet under sådanne forhold under dansk overhøjhed. Det er alvorligt, det er skræmmende, og det har påført os dybe sår som folk.

I perioden med G50- og G60-politikkerne blev man forsøgt gjort mere dansk ved at tilpasse sig dansk tankegang, udseende, adfærd og værdier. Mennesker af blandet herkomst, dansktalende, personer i danskprægede klæder og dem, der forsøgte at opføre sig som danskere, blev ophøjet og gjort attraktive. Samtidig blev den grønlandsktalende grønlander betragtet som mindre værd, og dem med et mere grønlandskpræget væsen blev set ned på af mennesker af blandet herkomst. Endda blev den mest grønlandskprægede person omtalt som en "kalat". Vi har som folk gennemlevet en hård periode præget af sådanne synspunkter, vurderinger og nedgørelse af medmennesker, som har gjort grønlandere dårligere stillet.

Vi begyndte at kritisere vores egne landsmænd, se ned på dem og reducere dem til blot at kunne ét sprog, hvis de ikke talte dansk, og endda blev mennesker med grønlandsk accent omtalt med nedsættende betegnelser, selv om de befandt sig i deres eget land. Selv om de var vores egne landsmænd. Opdelingen mellem landsmænd, opfattelsen af nogle som mere tilbagestående og misundelsen over for dem, der var lidt anderledes, accepteres ikke af nogen af os og må bringes til ophør.

Alle disse forhold udspringer af den måde, vi som folk er blevet betragtet på. For at bringe dette til ophør og vende de kræfter, der bruges på det, til noget godt og styrkende for os som folk, er Forsoningskommissionens anbefalinger et redskab, som vil gavne os som folk, hvis de gennemføres.

I sin ph.d.-afhandling påviser Ivalu Seidler, at alkoholmisbrug i Grønland opstod netop i perioden med G50- og G60-politikken, og at det også var i denne periode, at den markante stigning i selvmord i Grønland begyndte.

Det er videnskabeligt dokumenteret, at dansk politik i Grønland har medført, at det grønlandske folk indadtil er blevet gjort mere sårbart og har fået psykiske belastninger. Vi siger ikke, at de positive ting, der også er sket, skal glemmes, men hvis man ser med åbne øjne og lytter med åbne ører, er det tydeligt, at vores forhold som folk er blevet markant forandret på grundlag af danske beslutninger. Sådan er forholdene, sådan er tallene, og sådan er virkeligheden.

Hvis vi som folk skal komme videre, kan det ikke undgås, at problemerne som følge af kolonitiden må bearbejdes gennem formuleringer, publikationer, bøger, debatter, fællesskaber, fælles heling, deling af erfaringer, fælles skridt fremad, støtte til hinanden og ikke mindst ved åbent at sætte ord på kolonitidens negative følger som en fælles opgave for os som folk. Og dette er en opgave, der skal udføres med fuld politisk opbakning og uden forsinkelse.

Vi mener i Siumut, at alle Forsoningskommissionens anbefalinger – uden at én eneste sættes til side – bør iværksættes hurtigst muligt. Siumut beklager, at beslutningsforslaget pålægger udarbejdelsen af en redegørelse, fordi vi som samfund ikke ser endnu en redegørelse som nødvendig nu; derimod har vi brug for en fond, der kan åbne mulighed for handling.

Derfor fremsætter Siumut følgende ændringsforslag:

"Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at arbejde for oprettelsen af en forsoningsfond til fremme af forsoning i Grønland med henblik på FM2027. Fondens sammensætning og opgaver skal tage udgangspunkt i anbefalingerne fra Forsoningskommissionen."

Vi vælger handling frem for en redegørelse, og vi vælger gennemførelsen af anbefalingerne.

Jess Svane, SIUMUT.